

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Бакалавр

Кафедра політичних наук і права

«Затверджую»

Голова НМР факультету урбаністики та просторового планування

/ Алірза МАМЕДОВ /
«1» липня 2024

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ВК13, ВК17 Символізація в архітектурі та містобудуванні

Шифр	назва спеціальності, освітньої програми
281	«Публічне управління та адміністрування», ОП «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»

Мова викладання: українська

Розробник:

Гербут Н.А., кандидат політичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права
Протокол № 12 від «28» червня 2024

Завідувач кафедри

/Євген ПЕРЕГУДА/

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
Протокол №4 від 1 липня 2024

ВИТЯГ З РОБОЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

Шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма здобуття ВО:										Форма контролю	Семестр	Погодження заступником декана факультету	
		Кількість кредитів ECTS	денна						Самостійна робота	Кількість індивідуальних робіт					
			Всього	Кількість годин			КП	КР			РГР				Конт.роб
				Разом	Аудиторних										
			лекції		лаборатор	практичні									
281	«Публічне управління та адміністрування», ОП «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»	3,0	90	30	14		16	60				1	3	6	

Шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма здобуття ВО:										Форма контролю	Семестр	Погодження заступником декана факультету	
		Кількість кредитів ECTS	заочна						Самостійна робота	Кількість індивідуальних робіт					
			Всього	Кількість годин			КП	КР			РГР				Конт.роб
				Разом	Аудиторних										
			лекції		лаборатор	практичні									
281	«Публічне управління та адміністрування», ОП «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»	3,0	90	30	14		16	60				1	3	8	

Анотація. Мета та завдання освітньої компоненти

Дисципліна «Символізація в архітектурі та містобудуванні» є допоміжною складовою у підготовці фахівців з публічного управління та адміністрування, оскільки формує знання щодо взаємозв'язків між символізмом в міському середовищі та соціально-політичними процесами.

Монументальні споруди, меморіали, урядові будівлі часто використовуються як інструменти політичної пропаганди, закріплення певних політичних міфів та наративів. Публічні простори є ареною політичної боротьби, місцем проведення політичних ритуалів та демонстрацій. Через міські символи транслуються важливі політичні меседжі, які відображають владні відносини, домінуючі ідеології та прагнення різних соціальних груп.

Дисципліна «Символізація в архітектурі та містобудуванні» розвиває у студентів критичне мислення, вміння декодувати символічні смисли, закладені в міському середовищі, а також розуміння наслідків трансформацій «символічного тексту» міста щодо впливу на свідомість та поведінку людей.

Дисципліна «Символізація в архітектурі та містобудуванні» посилює відповідні компетентності, що є необхідними для ефективного державного управління у сфері містобудівної діяльності.

Мета освітньої компоненти: формування розуміння: 1) символічної політики як особливого виду політичної комунікації, що використовує характеристики впливу символів на політичну свідомість та поведінку громадян; 2) механізмів зв'язку між архітектурними об'єктами та публічними просторами з одного боку та соціально-політичними процесами – з іншого.

Завдання освітньої компоненти:

- ознайомити студентів з теоретичними та практичними засадами архітектурної та міської семантики;
- надати знання про суспільно-політичну роль символів;
- сформувати у студентів уявлення щодо механізмів набуття архітектурними об'єктами, міським середовищем та містами символічних значень;
- надати знання щодо ролі настінного образотворчого мистецтва (архітектурна суперграфіка, муралізм) у соціально-політичних процесах.
- висвітлити методологічні засади аналізу та прогнозу впливу символів міста на суспільну свідомість та політичну поведінку.

Пререквізити: немає

Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=4864>

Компетентності здобувачів освітньої програми, що посилюються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК03	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і

	суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК08	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК09	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Фахові компетентності	
ФК01	Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.
ФК02	Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.
ДФК02	Здатність до самостійного аналізу та обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення діючих організаційних, правових, інституційних та інших механізмів державного управління в галузі містобудування, архітектури, просторового планування і забудови територій.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що посилюються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН01	Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.
ПРН08	Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.
ПРН11	Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.
ПРН12	Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.
ДПРН2	Самостійно аналізувати та обґрунтовувати пропозиції щодо вдосконалення діючих організаційних, правових, інституційних та інших механізмів державного управління в галузі містобудування, архітектури, просторового планування і забудови територій.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1.

Символічна політика як теоретичний фундамент політичної символізації в архітектурі та містобудуванні

Лекція 1. Теорії символів та символічна політика.

Практичне заняття 1

1. Теоретичне осмислення поняття «символ».
2. Види символів.
3. Символізм в політиці.
4. Символічне політичне представництво.

Лекція 2. Символічна цінність архітектури.

Практичне заняття 2

1. Архітектура як чинник символічної політики.
2. Творення «тексту міста» засобами архітектури.
3. Рівні політичної символізації в архітектурі.

4. Гендерний аспект в символізмі міста.

Змістовий модуль 2.

Політичний символізм міських архітектурних просторів

Лекція 3. Столиці: символізація заснування, процесів розвитку та переміщення.

Практичне заняття 3

1. Концепція столиці: містика влади та простору.
2. Центральне розміщення столиці як символ справедливості.
3. Столиця як символ ідентичності та двійник нації.
4. Жорсткі і м'які столиці. Столиці і політичні режими.
5. Перенесення столиці як фактор зміни політичної просторової структури.

Лекція 4. Портові міста як символ політичної відкритості.

Практичне заняття 4

1. Архітектура портових міст як символ відкритості світу та свободи.
2. Манхеттенська решітка як інструмент структурування міського життя.
3. Нью-Йорк – місто архітектурних мутантів та утопічних фантазій.
4. Марсель як місто інтернаціональної архітектури.
5. Архітектура Стамбула як відображення культури європейського та азійського континентів.

Лекція 5. Міські площі як центри соціально-політичної комунікації: історичні засади формування та сучасний стан.

Практичне заняття 5

1. Простір площ як арена соціальних взаємодій. Тенденції розвитку.
2. Політичний символізм давньоримських форумів.
3. Роль середньовічних та новочасних площ європейських країн у суспільно-політичній історії.
4. Політичний символізм площ сучасних українських міст.

Змістовий модуль 3. Політична символізація окремих архітектурних об'єктів

Лекція 6. Політичний символізм адміністративних будівель.

Практичне заняття 6

1. Адміністративні будівлі Західної Європи: символічний контекст.
 - а) Єлисейський палац у Франції як уособлення влади і могутності;
 - б) символічне прочитання урядових будівель Німеччини.
2. Політичний символізм урядових будівель США.

Лекція 7. Пам'ятники, триумфальні колони та обеліски: символічне прочитання. Архітектурна суперграфіка та муралізм у системі соціально-політичних відносин.

Практичне заняття 7-8

1. Колони та пам'ятники у Стародавньому Римі.
2. Символічне прочитання пам'ятників, триумфальних колон та обелісків в Західній Європі.
3. Монумент Незалежності України.
4. Візуалізація як політичний інструмент впливу.
5. Стріт-арт в сучасній Україні.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Символи та реальність: проблема співвідношення.
2. Концепція символічного капіталу П. Бурдьо.
3. Символічна політика та демократія: проблеми співвідношення.
4. Політична номіналізація: радянське минуле, українська сучасність.
5. Візуалізація як головний механізм впливу на політичну свідомість в сучасних умовах.
6. Символічні практики сучасних революцій («кольорові» революції).
7. Символічний потенціал Революції Гідності.
8. Архітектура як інструмент перетворення соціальної реальності.
9. «Віденський модерн» та вплив архітектури на суспільство.
10. Архітектор і влада: сценарії взаємодії (на прикладі відомих архітекторів).
11. Архітектура тоталітарних політичних режимів.
12. Знаки-символи представництва в урядових спорудах тоталітарних режимів як засіб ідеологічного впливу.
13. Від класицизму до ампіру: еволюція в контексті суспільно-політичних змін.
14. Функціоналізм в архітектурі: суспільно-політична сутність.
15. Модернізм та хай-тек в архітектурі – інструменти елітарної демократії чи інформаційного тоталітаризму?
16. Архітектура штаб-квартири ООН – маніфест інтернаціонального стилю.
17. Автомонументалізм: суспільно-політична сутність та реалізація в архітектурі.
18. Вплив децентралізації на механізми територіального планування.
19. Місто як символ утопічних політичних вчень.
20. Осьова симетрія в архітектурі як символізація влади та контролю над суспільством (Версаль, Капітолій).
21. Історична вісь (королівська перспектива) як символ багатовікового процесу створення величі столиці Франції.
22. Архітектура портів міст як символ відкритості світу та свободи.
23. Трансформація символічних функцій столиць: від абсолютизму до національних держав.
24. Концепції столиць: містика влади та простору.
25. Містика центральності столичних міст.
26. Новозбудовані столиці – прорив у майбутнє чи елітні заповідники?
27. Гуманітарний розвиток міст як інструмент політичної децентралізації (Марсель, Анкара).
28. Манхеттенська решітка як інструмент структурування міського життя.
29. Вулична скульптура: сучасні тенденції та механізми впливу на суспільну свідомість (в теоретичному контексті та на прикладі окремих міст).

30. Капітолій як символ федеральної влади (символічні елементи – розташування, купол, колони тощо).
31. Політика національної пам'яті в містобудуванні та архітектурі: світовий та український досвід.
32. Індустрія розваг та формування гіперштучної реальності.
33. Нові елементи в представницькій архітектурі як символ відкритості влади (остання чверть XX ст.).
34. Білий дім – символ рівності й демократії чи світової влади?
35. Представницька архітектура України: символічне прочитання.
36. Образи (міфічних) тварин в архітектурі як політичні символи.
37. Єгипетські мотиви в патріотичній символіці архітектурних об'єктів, що прославляли Наполеона Бонапарта.
38. Величність монументів як засіб звеличення правителів (на прикладі архітектури Стародавнього Єгипта та Стародавньої Греції).
39. Мавзолей Леніна – вавилонський зікрат на Червоній площі: священний центр радянського суспільства.
40. Храмова архітектура як основний засіб символізації влади у Стародавньому Єгипті.
41. Храмова архітектура як основний засіб символізації влади у Стародавній Греції.
42. Площі прямокутні, квадратні, круглі та неправильної форми: символічне прочитання.
43. Давньоримські форуми: від центру політичного життя громадян до місця культу імператорів (форуми Цезаря, Августа, Траяна).
44. Ринкові (ратушні) площі: символізація самостійності міст, зв'язку політики й торгівлі.
45. Королівські площі в епоху класицизму як символ утвердження абсолютизму.
46. Площа Згоди в Парижі – символ перемоги над абсолютною монархією та примирення станів.
47. Трафальгарська площа – символ національної самосвідомості, політичного та суспільного життя Великобританії.
48. Майдан Незалежності: символічне прочитання.
49. Муралізм як соціально-політичне явище: витоки та сучасні тенденції.
50. Тенденції розвитку муралізму після Революції Гідності.
51. «Мистецтво – наша зброя».
52. Ересунський міст – символ політичної злагоженості та єдності Швеції та Євросоюзу.
53. Майдан Незалежності та Хрещатик : символічне прочитання.

Індивідуальне завдання підлягає захисту. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачи можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 10 до 15 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг

роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку залікової сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Розподіл годин самостійної роботи здобувачів

У пп. 8 п. 3.3. Положення Про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті будівництва і архітектури, затвердженого Вченою радою КНУБА (протокол № 9 від 26.06.2023 р. зі змінами та доповненнями згідно наказу № 279 від 04.07.2024 р.) визначено вимоги до самостійної роботи здобувача, а саме: Самостійна робота здобувача є основним засобом засвоєння освітнього матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

До самостійної роботи здобувача належить: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка до підсумкового контролю, науково-дослідна робота. Враховуючи тижневе навчальне навантаження здобувачів відповідно до навчального курсу, щотижнева самостійна робота має бути в межах 16–30 годин.

Для забезпечення збалансованості самостійної роботи здобувача з матеріалом освітнього компоненту “Символізація в архітектурі та містобудуванні”, мінімальна кількість годин самостійної роботи розраховується виходячи з наступних норм часу:

Вид роботи	Мінімальні норми часу, год.	Обсяг робіт	Мінімальні витрати часу на самостійну роботу, год.
Опрацювання матеріалу лекцій	0,5	7	3,5
Підготовка до практичного заняття	0,5	8	4
Підготовка реферату	6	1	6
Підготовка до модульної контрольної роботи	2	3	6
Підготовка до заліку	6	1	6
Загалом			25,5

Методи контролю та оцінювання знань

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань здобувачів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, результати складання екзаменів, заліків, захистів курсових проектів (робіт) та практик оцінюються уніфікованою 100-бальною шкалою.

Підсумкові оцінки вносяться до заліково-екзаменаційної відомості, залікової книжки (за наявності), індивідуального навчального плану та навчальної картки здобувача.

Незалежно від виду контролю нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу (запитання, завдання) має бути не менше 60% від балів, визначених для цього контрольного заходу (запитання, завдання), а негативний результат оцінюється у 0 балів.

Якщо здобувач не проходив або не з'явився на контрольний захід, його результат оцінюється у 0 балів.

Форми і види контрольних заходів визначаються навчальним планом та робочою програмою освітнього компонента.

Поточний контроль проводиться викладачами на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня засвоєння матеріалу дисципліни та підготовка здобувачів до виконання конкретної роботи. Об'єктом поточного оцінювання є знання окремих складових навчальної дисципліни:

- матеріалу, викладеного на лекціях;
- питань, розглянутих та обговорених на семінарських і практичних заняттях;
- матеріалу, опрацьованого самостійно.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією при проведенні заліку і враховуються викладачем при визначенні підсумкової оцінки.

Семестровий контроль у вигляді заліку з певної дисципліни проводиться відповідно до навчального плану в терміни, встановлені графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Оцінка здобувача складається з балів, отриманих за результатами заходів поточного контролю, оцінки його індивідуального завдання та оцінки залікової контрольної роботи або співбесіди.

Розподіл балів семестрового контролю у вигляді заліку

Поточне оцінювання			Оцінка індивід. завдання	Підсумковий контроль	Сума
K1-K8	K9	K10			
16	8	8	8	20	40
					100

K1-K8 – поточний контроль на практичних заняттях (має 2 бали за роботу студента на одному практичному занятті); K9-K11 – поточний контроль засвоєння студентом лекційного матеріалу у вигляді модульних тестів.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Оцінка ЄКТС	Критерії
відмінно	18-20	A	Робота базується на глибокому та всебічному знанні матеріалу, тема розкрита логічно, аргументовано та в повному об'ємі, з посиланнями на сучасні наукові джерела та дотримання норм доброчесності. Висновки обґрунтовні, сформульовані переконливо.
добре	16-17	B	Робота демонструє гарні знання теми, але містить незначну кількість недоліків, пов'язаних з викладенням матеріалу, його систематизацією або узагальненнями. Робота повинна містити посилання на сучасні наукові джерел та виконана з дотриманням норм доброчесності.
	14-15	C	Робота демонструє тверді знання теми, але мають місце помилки, пов'язані з викладенням матеріалу, його систематизацією або узагальненнями; можливі неточності у висновках. Робота повинна містити посилання на сучасні наукові джерел та виконана з дотриманням норм доброчесності.
задовільно	12-13	D	Робота базується на знанні основ дисципліни та виконана з дотриманням норм доброчесності, але має суттєві недоліки щодо викладення матеріалу, його систематизації, висновки недостатньо аргументовані.
	10-11	E	Робота базується на знанні основ дисципліни, виконана з дотриманням норм доброчесності, але має суттєві недоліки щодо викладення матеріалу, його систематизації, містить теоретичні помилки, висновки слабо аргументовані.

Порядок переведення оцінок у систему ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	
82-89	B	

74-81	C	зараховано
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальні критерії поточного оцінювання знань здобувачів

Кількість балів	Критерії оцінювання
90-100	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові/тестові завдання. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями
74-89	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових/тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями
60-73	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
0-59	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час

	усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
--	---

Умови допуску до підсумкового контролю

До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які виконали не менше 60% робіт, за яким виконується поточне оцінювання, та отримали позитивну оцінку за виконання індивідуального завдання.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Усі пропущені здобувачем заняття підлягають відпрацюванню у формі, визначеній викладачем – тестування, написання есе, усне або письмове опитування тощо. Пропущенні заняття повинні бути відпрацьовані до дати проведення підсумкового контролю.

Питання до модульного та підсумкового контролю

1. Що означав термін "symbolon" у Давній Греції і як це пов'язано з сучасним розумінням символу?

2. Як середньовічна філософія трактувала світобудову в контексті символізму? Наведіть приклад дискусії між іконофілами та іконоборцями.

3. Як І. Кант та В. Гумбольдт вплинули на розвиток уявлень про символ у європейській науці?

4. Розкрийте сутність "символічного конструктивізму" Е. Кассіра. Чому він називав людину "символічною твариною"?

6. Яку роль відіграє символізація у формуванні соціальної реальності згідно з П. Бурдьє та Е. Фегеліном?

7. Чому авторитарна влада прагне заручитися підтримкою народу за допомогою символічної політики?

8. У чому полягає сутність концепції символічної політики М. Едельмана?

9. Як П. Бурдьє визначав «символічну владу» та «символічне насильство»? Як вони пов'язані з символічною політикою?

10. У чому полягає відмінність символічного політичного представництва від

представництва інтересів соціальних груп? Наведіть приклади символічних політичних лідерів.

11. Як архітектурні об'єкти виступають носіями культурної інформації? Чому інтерпретація культурних кодів в архітектурі не може бути однозначною?

12. Розкрийте погляди В. Гюго на символічне значення архітектури. Чому він вважав, що з появою друкованої книги архітектура занепадає?

13. З яких складових формується загальний смисл архітектурного символу? Чому символічний зміст архітектурного об'єкта динамічно змінюється?

14. Як архітектурні об'єкти формують символічний простір міста і транслиують певні культурні коди та смисли? Наведіть приклади знакових споруд, що відіграють важливу роль у «тексті» відомих міст.

15. Як різні архітектурні стилі співвідносяться з духом часу і домінуючою ідеологією?

16. Яким чином архітектура сучасних міст відображає глобалізаційні та локальні процеси в міському просторі?

17. Чи можна простежити зв'язок між домінуванням маскулінних символів у міському середовищі (наприклад, монументи державним діячам, полководцям тощо) та патріархальним устроєм суспільства?

18. Як архітектурно-просторова організація столиці відображає ідеологію влади, її прагнення до домінування та контролю над простором?

19. Яким чином у плануванні та забудові столиці реалізуються містичні, сакральні або езотеричні уявлення про ідеальне місто як проєкцію небесного порядку на землі?

20. Як центральне розташування столиці в географічному та символічному просторі країни пов'язане з ідеєю справедливості та рівновіддаленості влади від усіх регіонів? Чи завжди такий принцип розміщення столиці реалізується на практиці?

21. Наскільки актуальною залишається концепція центрального розміщення столиці в епоху глобалізації та розвитку комунікаційних технологій, коли фізичний простір втрачає своє значення? Чи можуть сьогодні символічні функції столиці реалізовуватися незалежно від її географічного положення?

22. Яким чином розвиток і трансформація столиці пов'язані з процесами націєтворення, зміною політичних режимів та ідеологій?

23. Чим відрізняється архітектурно-просторова організація «жорстких» столиць, що уособлюють авторитарні й тоталітарні режими, від «м'яких» столиць демократичних країн?

24. Яку роль відіграють практики перейменування вулиць, знесення старих і зведення нових пам'ятників, реконструкції центральних ансамблів у процесі ідеологічного «перекодування» міського простору після революцій або демократичних транзитів?

25. Які політичні, економічні та соціокультурні чинники зумовлюють рішення про перенесення столиці до іншого міста?

26. Чи можна простежити відмінності в символізації та архітектурно-містобудівних підходах до розвитку колишньої і нової столиць?

27. Як в архітектурному ландшафті Стамбула поєднуються та взаємодіють елементи європейської та азійської культурних традицій? Які знакові споруди та ансамблі міста найбільш яскраво ілюструють цей синтез (наприклад, собор Святої Софії, Блакитна мечеть, палац Топкапи тощо)?

28. Як Стамбул, що протягом століть був столицею могутніх імперій (Римської, Візантійської, Османської), увібрав та переосмислило різні культурні впливи в своєму міському просторі?

29. Як відбудова історичного центру Гданська після руйнувань Другої світової війни відобразила прагнення міста зберегти свою культурну спадщину та ідентичність? Чи можна розглядати цей процес як символ відродження та життєстійкості міської громади?

30. Наскільки відновлені архітектурні ансамблі Гданська відповідають принципам автентичності та історичної достовірності? Чи не є новий образ міста, створений методом «ретроспективної реконструкції», своєрідною імітацією або «фальсифікацією» минулого? Які аргументи «за» і «проти» такого підходу до відбудови міст існують у сучасній архітектурній теорії та практиці?

31. Яким чином географічне розташування Марселя як портового міста на узбережжі Середземного моря вплинуло на формування його космополітичного архітектурного образу?

32. Які знакові споруди та ансамблі Марселя найбільш яскраво втілюють ідеї інтернаціональної архітектури, відкритості до світу та діалогу культур (наприклад, Ла Сіте Радьєз Ле Корбюзьє, MUSEM - Музей європейських і середземноморських цивілізацій тощо)? Як ці об'єкти вписуються в контекст міста та взаємодіють з його історичною забудовою?

33. Як популярність Коні-Айленда на початку 1900-х років як курорту для робітничого класу та його демографічне розмаїття іммігрантів і маргіналізованих груп вплинули на його архітектурний ландшафт і культурну символіку? Чи можна розглядати його як «плавильний котел» або «демократичний простір» на противагу більш ексклюзивним місцям відпочинку?

34. Як унікальний архітектурний ландшафт Нью-Йорка, з його хмарочосами, багаторівневими просторами та футуристичними формами, відображає дух експериментаторства, інновацій та сміливих урбаністичних візій? Чому місто можна назвати «архітектурною лабораторією» або «містом архітектурних мутантів»?

35. Чи можна розглядати «манхеттенську решітку» як своєрідний символ демократичності та егалітаризму міського простору, де кожна ділянка має рівний потенціал для розвитку? Або ж, навпаки, ця планувальна структура символізує уніфікацію та стандартизацію міського життя, нівелювання індивідуальності та історичної пам'яті місця?

36. Як еволюціонувала роль міських площ як публічних просторів для соціальних взаємодій протягом історії урбанізму? Які основні функції (політичні, економічні, культурні, рекреаційні тощо) виконували площі в різні епохи та як це відображалось в їхньому архітектурно-просторовому вирішенні?

37. Які сучасні тенденції трансформації міських площ можна виділити в контексті глобалізації, розвитку цифрових технологій та зміни моделей соціальної комунікації?

38. Як архітектурно-просторова організація давньоримських форумів відображала ієрархію влади та політичний устрій Римської республіки й імперії?

39. Яким чином скульптурне оздоблення давньоримських форумів (наприклад, статуї державних діячів, військових героїв, алегоричні фігури чеснот тощо) використовувалося для трансляції офіційної ідеології та пропаганди імперських цінностей?

40. Яким чином архітектурно-просторові особливості середньовічних площ сприяли їхньому функціонуванню як місць політичної комунікації та репрезентації влади?

41. Як у добу Ренесансу та Бароко відбувалася трансформація європейських площ відповідно до нових ідеалів абсолютизму, раціоналізму та перспективного містобудування?

42. Яким чином великі площі та проспекти часів Класицизму й Ампіру, створені внаслідок масштабних містобудівних перетворень (наприклад, площа Згоди в Парижі, Театральна площа в Берліні тощо), відображали просвітницькі ідеї про раціональну організацію суспільства та міського життя?

43. Яка роль символічного капіталу та історичної пам'яті, закладеної в архітектурному образі площ, у мобілізації суспільства та легітимзації політичних змін?

44. Як архітектурно-просторова організація та символічне оформлення центральних площ українських міст (наприклад, Майдану Незалежності в Києві, площі Свободи в Харкові, площі Ринок у Львові тощо) відображають процеси націєтворення, деколонізації та європеїзації після здобуття Україною незалежності? Яку роль відіграють такі елементи, як пам'ятники національним діячам, державна символіка, меморіали тощо, у формуванні нової політичної ідентичності?

45. Яким чином реконструкція та переосмислення публічних просторів на площах українських міст (наприклад, демонтаж радянських монументів, встановлення нових пам'ятних знаків, зміна топоніміки тощо) відображають зміни політичного курсу та ціннісних орієнтирів суспільства? Як ці трансформації впливають на колективну пам'ять та сприйняття історії в урбаністичному контексті?

46. Як архітектурний стиль та декоративне оздоблення Єлисейського палацу відображають ідеали французької державності, республіканські цінності та імперські амбіції в різні історичні періоди?

47. Яку роль відіграють протокольні заходи та церемонії, що відбуваються в Єлисейському палаці (наприклад, інавгурація президента, прийоми іноземних делегацій, святкування національних свят тощо), у формуванні символічного статусу цієї будівлі як центру політичного життя країни?

48. Як архітектура та містобудівне розташування урядових будівель Німеччини (Рейхстагу, будівля Відомства федерального канцлера тощо) відображають ідеї демократії, федералізму та децентралізації влади, що лягли в основу політичного устрою ФРН після Другої світової війни? Яким чином ці об'єкти символізують відкритість і підзвітність державних інституцій громадянському суспільству?

49. Які ключові історичні події та політичні рішення пов'язані з Капітолієм та Білим домом? Як ці події вплинули на їх символічне значення?

50. Порівняйте архітектурні особливості та дизайн Капітолія і Білого дому щодо символічного навантаження.

51. Розкажіть про найвідоміші тріумфальні колони в Стародавньому Римі, такі як Колона Траяна, Колона Марка Аврелія тощо. Яку роль вони відігравали в увічненні військових перемог та прославленні імператорів?

52. Порівняйте символізм тріумфальних колон і пам'ятників різних епох у західноєвропейських містах (наприклад, Колона Нельсона в Лондоні, Вандомська колона в Парижі, Колона Перемоги в Берліні тощо). Як вони відображають домінуючі ідеології, цінності та політичні настрої свого часу? Яку роль відіграє їх

розташування у міському просторі?

53. Як архітектура та містобудівне розташування урядових будівель Німеччини (Рейхстагу, будівля Відомства федерального канцлера тощо) відображають ідеї демократії, федералізму та децентралізації влади, що лягли в основу політичного устрою ФРН після Другої світової війни? Яким чином ці об'єкти символізують відкритість і підзвітність державних інституцій громадянському суспільству?

54. Розкрийте історію та символічне значення обелісків, встановлених у різних містах Західної Європи (наприклад, Обеліск Фламінію в Римі, Луксорський обеліск у Парижі, Обеліск Клеопатри в Лондоні). Як ці давньоєгипетські монументи, привезені в Європу, вписалися в нове культурне середовище? Яким чином вони втілюють ідеї імперської могутності, культурної спадкоємності чи зв'язку з минулим? Проаналізуйте їх роль як міських домінант.

55. Розкрийте історичний контекст створення Монументу Незалежності та його значення для українського суспільства. Як ідея встановлення цього монументу пов'язана з проголошенням незалежності України в 1991 році? Яку роль відіграла церемонія відкриття пам'ятника в 2001 році в консолідації нації навколо ідеї державності? Чому образ Оранти-Берегині став центральним символом монументу і як він резонує з традиціями української культури?

56. Розкрийте роль муралів (монументальних настінних розписів) як засобу політичного висловлення і соціального активізму. Наведіть приклади відомих муралів, які піднімали гострі політичні й соціальні теми, кидали виклик владі, закликали до боротьби та змін (наприклад, мурали Дієго Рівери в Мексиці, Бенксі в різних країнах, графіті на Берлінській стіні тощо). Як публічний характер і монументальний масштаб муралів роблять їх ефективним інструментом комунікації з широкою аудиторією? Яку роль відіграє сам процес створення політичних муралів як форма громадського активізму?

57. Проаналізуйте еволюцію стріт-арту в Україні від суто декоративних графіті до потужного інструменту соціально-політичного висловлення. Які ключові події та суспільні процеси вплинули на розвиток і тематику українського стріт-арту? Наведіть приклади знакових муралів або графіті, що відображають ці зміни.

Методичне забезпечення дисципліни

1. Перегуда Є.В., Гербут Н.А. Конспект лекцій з дисципліни «Політична символізація в архітектурі», 2018. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=11071>
2. Політична символізація в архітектурі : Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів спеціальності 052 «Політологія» / уклад. Є.В. Перегуда, Н.А. Гербут. Київ–Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2024. 26 с..
3. Трошкіна О. А. Семантика архітектури : навч. посіб. К. : НАУ, 2008. 96 с.

Додаткові джерела

1. Гербут І.А., Гербут Н.А. Імідж міста - «дружнє до жінок». Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики: Міжнар. наук.- практ. конф., Київ, 18-19 берез. 2021 р. / М-во освіти і науки України, Київ. Нац. Ун-т культури і мистецтв. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2021. С. 38-44.
2. Гербут Н., Гербут І. Імідж міста: амбівалентність символізації історичного минулого. Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики: Міжнар. наук.- практ.

- Конф., Київ, 23 вересня 2022 р. / М-во освіти і науки України, Київ. Нац. Ун-т культури і мистецтв. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2022. С. 19-21.
3. Гербут Н.А., Гербут І.А. Символічне представництво в аспекті легітимації політичної влади // Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики: Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 20–21 берез. 2020 р. / М-во освіти і науки України, М-во культури України. Київ. Нац. ун-т культури і мистецтв. — Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2020. С. 51-58.
4. Гербут Н. Залежність статусу жінок в суспільстві від символічної репрезентації їх у міському соціальному просторі // Просторове планування: містопланування, архітектура, політичні та соціокультурні засади. Зб. наук. пр. Вип. І. В 2-х ч. (ч.1). Київ–Тернопіль : «Бескиди», 2020. С. 198 – 201
5. Глеба В. Просторово-адміністративна організація міста Києва та архетипи територій // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. праць / НАДУ при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр., Асоц. д-рів наук з держ. упр. Харків : *ДокНаукДержУпр*, 2010. Вип. 3-4. С. 26–32.
6. Ланюк Є. Ю. Історичні типи діалогічності політики і мистецтва: вплив на формування людських свобод [Текст] : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01 ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2015. 221 с.
7. Павлишин О. Знак політичний // Новітня політична лексика (неологізми, okazionalizmi та інші новотвори) / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. Л. : Новий світ-2000, 2015.
8. Перегуда Є.В., Гербут Н.А. Візуалізація політичних відносин засобами архітектури. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Політологія*. 2019. №2 (41). С. 20-37.
9. Перегуда Є.В., Івашко О. Д. Візуалізація як механізм символічної політики (кейс муралізму у постреволюційній Україні). *Держава і право*. 2016. Випуск 71. С.3-14.
10. Полянська В.Ю. Символічна політика як система політичних технологій : автореф. дис ... канд. політ. наук : 23.00.02. Дніпропетровськ, 2004.
11. Хома Н. М. Архітектурний символізм: політика, виражена у камені. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2015. Вип. 18. - С. 92-97.
12. Цуканова Г. Сучасне вуличне графіті як форма соціальної реклами. *Український науковий журнал «Освіта регіону»*. 2013. № 1. URL : <http://social-science.com.ua/article/1010>.
13. Черкес Б. С. Національна ідентичність в архітектурі громадських центрів столичних міст в умовах ідеологічної детермінації. Автореф. ... д-ра архітектури. К., 2006.
14. Berger P., Luckmann T. The Social Construction of Reality. A Treatise on sociology of Knowledge. Penguin Books, 1966. 219 p.
15. Bourdieu P. Sur le pouvoir symbolique. *Annales. Economic. Societe. Civilisations*. 1977. №3. P. 407-412.
16. Glenn M. Architecture Demonstrates Power. URL : <https://thesis.haverford>
17. Edelman M. Politics as symbolic action. Mass arousal and quiescence. Chicago, Markham publishing company, 1971. 188 p.
18. Hundertmark C. The art of rebellion: world of streetart. Gingko Press, 2003. 143 p.
19. Jones P. B. Architecture and Ritual How Buildings Shape Society. Bloomsbury Academic. 392 p.
19. Meyer T. Die Transformation des Politischen. Frankfurt/Main, 1994.
20. Pipan T. Building a sense of a nation. URL: <http://www.urban.si/wp->

content/uploads/2013/05/building_web.pdf

21. Power and Architecture: The Construction of Capitals and the Politics of Space /ed. by Michael Minkenberg. New-York : Berghahn, 2014. 320 p.

22. Rosenberg H. The American Action Painters // Reading Abstract Expressionism. Context and Critique / ed. by G. Landau Ellen. Yale : University Press, 2005.

23. Urban F. Postmodern Architecture in Socialist Poland: Transformation, Symbolic Form and National Identity. London: Routledge, 2020. 238 p.

24. Fakharany N. The Symbolic Use of Color in Islamic Architecture. 2023. URL: <https://www.archdaily.com/1004972/the-symbolic-use-of-color-in-islamic-architecture>

Інформаційні ресурси

Бібліотека Київського Національного університету будівництва і архітектури. URL: <https://library.knuba.edu.ua/>

Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Національна парламентська бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>

Освітній сайт Київського Національного університету будівництва і архітектури. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/>

Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка. URL: <https://korolenko.kharkov.com/>